

Мая Влахова-Ангелова

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

Хроника

Връчване на наградата за постижения в езикознанието на името на акад. Владимир Георгиев за 2014 г.

На 16 февруари 2015 г. за втора година беше връчена възстановената награда за постижения в езикознанието на името на бележития български учен акад. Владимир Георгиев. Тази година с наградата е удостоена чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка за нейната монография „Местните имена в Свищовско“.

Наградата на името на акад. Владимир Георгиев е основана през 80-те години на миналия век в изпълнение на завещанието на учения. Във връзка с това е учреден специален фонд „Академик Владимир Георгиев“ в рамките на Националния дарителски фонд „13 века България“, който организира ежегоден конкурс за избор на най-добър езиковедски труд. За съжаление през 90-те години връчването на наградата е преустановено. След продължителното прекъсване, през 2013 г., Институтът за български език към БАН поде инициативата да бъде възстановено присъждането на наградата отново.

Според устава на фонд „Академик Владимир Георгиев“ в конкурса могат да участват индивидуални трудове и разработки на авторски колективи както от България, така и от чужбина, публикувани не по-рано от 3 години преди конкурсната сесия. Предвидени са две индивидуални награди: първа – за най-добър труд по езикознание и втора – за постижения в областта на езикознанието или едно колективно отличие. Фондът връчва на избраните автори плакет, грамота и (при възможност) парична награда. Изборът на отличените книги се осъществява от специален комитет, в който участват представители на ИБЕ (директорът и научният секретар), членове на САЧК на БАН, представител на фонд „13 века България“, както и други утвърдени учени лингвисти.

Тази година в конкурса участваха 6 езиковедски труда: Димитрина Игнатова-Цонева, Десислава Баева. „Система на функционалните варианти на фонемите в съвременния български език“. Русе, „Медиатекс“, 2014 г.; Hana Gladkova, Kina Vackova (eds.). „Jazykove pravo a slovanske jazyky“. Filozoficka fakulta univerzity Křlova. Varia V. Nakladatelství Karolinum. Praha, 2013, 587 s. (Хана Градкова, Кина Вачкова (съставители). „Езиковото право и славянските езици“. Философски факултет на Карловия университет. Издателство „Каролиnum“. Прага 2013, 587 с.), Константин Куцаров. „Българското причастие“. Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2012, 146 с.; Ангел Пачев. „Социолингвистика на европейската интеграция. Социолингвистична структура на Европейския съюз“. София, Академично издателство „Проф. М. Дринов“, 2012, 210 с., Емилия Пернишка. „Местните имена в Свищовско“. София, 2012, 302 с.; „Карта на диалектната делитба на българския език“ на авторски колектив от ИБЕ – Л. Антонова-Василева, Л. Василева, Сл. Керемидчиева, А. Кочева-Лефеджиева. Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, София, 2014 г.

Журито реши за 2014 г. да присъди една единствена награда на чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка.

Награденият труд „Местните имена в Свищовско“ на Е. Пернишка е изследване с висока научна стойност, важен принос за бъдещите топонимични проучвания не само у нас, но и в други европейски страни, тъй като запълва липсващите досега данни от свищовския регион. То е ценно, тъй като топонимният материал, представен в него, е събиран още през 50-те години на миналия век и, както и самата авторка заявява, регистрира названия от края на 19. в. Проучването следва добре познатия и утвърден през годините модел за този род топонимни изследвания, като отделните му части са издържани на типичното за авторката, като един от най-изтъкнатите български лингвисти, високо научно равнище. Според заявеното от Е. Пернишка още в началото на изследването, езиковата характеристика на топонимите е централна част и основна цел на проучването на топонимията в Свищовско. Тази страна на изследването е детайлно и прецизно разработена, като са разгледани произходът, фонетичните и морфологични особености, строежът, словообразуването (и по-точно топонимообразуването) и номинативните особености, както и произходът и семантиката на имената. Речникът с местните имена от Свищовско е представен като приложение към изследването. При неговото съставяне и изработване проф. Пернишка ползва модела, предложен от проф. Заимов и прилаган успешно през последните десетилетия. Особено внимание следва да се обърне на частта в изследването, посветена на вторичната номинация – един основополагащ проблем в ономастиката. С оглед на научните постижения и приносите на авторката за българската лексикология, не е изненадващ нейният интерес към проявите на метафората и метонимията в топонимията. Тя много детайлно и в пълнота систематизира всички случаи на метафора и метонимия, което ѝ дава основание да заключи, че голяма част от названията са създадени тъкмо на базата на тези механизми на мисленето.

Монографията е ценна и с това, че представя новости в теоретичен план. Като лексиколог и лексикограф с дългогодишна практика проф. Пернишка предлага и прилага в изследването си идеята за въвеждането на специфични *лекса*-термини, т.е. термини, означаващи съществителните нарицателни, изведени от топоними като *тополекса*, *ойколекса*, *зоолекса*, *хидролекса* и т.н. Според тази постановка нарицателните съществителни като *бара*, *блато*, *гърло*, *жилки*, *кладенец* и т.н., които са изведени от съответните микропоними, се означават като *хидролекси*. Доколко тези нововъведения ще се утвърдят в бъдещите изследвания по лексикология и ономастика, ще проличи през следващите години. Все пак тъкмо в тази част от труда си проф. Пернишка разгръща своите творческите търсения като блестящ лексиколог в полето на ономастиката.

✉ Мая Влахова-Ангелова
mvlahova@abv.bg

Публикувано: 25 април 2015